SEF – en förening som flyttat fram sin position!

MARKUS FORSLUND

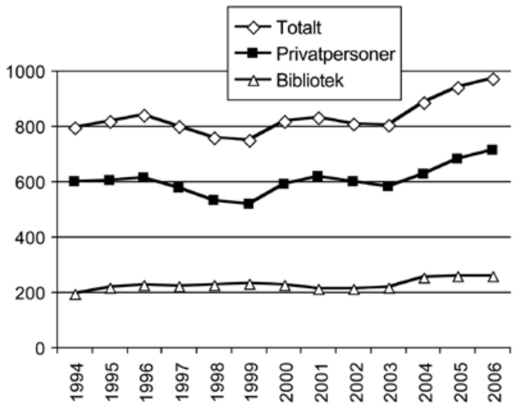
Under 12 år har jag varit ordförande i SEF, och efter att jag i somras avgick kan det vara dags att se tillbaka på vad som hänt under den här tiden. Sveriges Entomologiska Förenings viktigaste uppgift har sedan starten 1976 varit att ge ut Entomologisk Tidskrift. Visst, tidskriften betyder fortfarande väldigt mycket, men andra verksamheter som föreningen utför får allt större tyngd. Vår hemsida är ett sådant exempel som fått stor betydelse för spridandet av entomologisk kunskap.

Antalet prenumeranter har under de senaste tre åren ökat med 25 % (Fig. 1) och vi närmar oss nu 1000 prenumeranter, varav 670 svenska privatpersoner! Visst har man rätt att vara stolt över den utvecklingen – men visst borde vi vara många, många fler? Vår hemsida har haft mer än 100 000 besök sedan tillkomsten i mars 1999, och nu har vi i snitt 2 000 besökare per månad. I år har vi fått mer än 150 förfrågningar på insektsbilder. Tack, till alla som hjälper mig att svara den småkrypsintresserade allmänheten på vad det är som fotograferats. Säkert är en och annan numera medlem i en lokalförening eller har börjat prenumerera på Entomologisk Tidskrift.

Naturvårdsverket öppnade 2003 möjligheten att rapportera fjärilsfynd på fjärilsportalen. Den har sedan byggts ut, fått nytt namn, *Rapportsystem för småkryp*, och kommer när den är klar att omfatta alla terrestra och limniska evertebrater. Den ingår numera i Artportalen (www.artportalen.se) och administreras av ArtDatabanken. Nya artgrupper kommer till efter hand, framförallt saknas idag flugor, steklar och kräftdjur. Idag har över 11 miljoner observationer registrerats i Artportalen, varav 10 miljoner är fåglar och 400 000 småkryp. Även bildbanken är imponerande med 14 000 bilder på småkryp, varav 10 000 fjärilar. Utvecklingen har skett i samarbete med Sveriges Entomologiska Förening. Det har funnit och finns fortfarande en hel del skepsis bland många duktiga entomologer. Kritiken har främst pekat på brister i kvaliteten på uppgifterna. Vem ansvarar för att uppgifterna är korrekta? Det här är något som också föreningen pekat på. Det är viktigt att Artportalen inte bara blir ett forum för den intresserade allmänheten utan en plats dit **alla** rapporterar sina fynd. För att det ska

När Markus Forslund avtackades på årets Entomologmöte överräcktes en tavla av Martin Holmer.

Figur 1. Antalet prenumeranter på Entomologisk Tidsskrift sedan 1994 fram till 2006.

Number of subscribers of Entomologisk Tidskrift from 1994 until 2006.

bli så krävs att ArtDatabanken tar sitt ansvar för kvalitetsgranskningen. Ansvaret ligger hos Naturvårdsverket och ArtDatabanken och inte hos SEF eller entomologerna. SEF:s uppgift är att bevaka frågan och vara med i den fortsatta utvecklingen av Artportalen samt stimulera till fortsatt användande.

Aldrig tidigare har det kommit ut så många högkvalitativa insektsböcker i Sverige som under de senaste åren. Första volymen i Nationalnyckel kom 2005 och handlade om *Dagfjärilar*. Året efter kom Bo Söderströms fälthandbok om *Svenska fjärilar* och samma år kom *Våra fjärilar - dagfjärilar i Norden* av Håkan Elmqvist och Göran Liljeberg samt Åke Sandhalls fotobestämningsbok *Småkryp*. I Nationalnyckeln har därefter utkommit *Mångfotingar*, *Ädelspinnare-Tofsspinnare* och nu senast *Långhorningar*. Till det kommer alla små häften om dagfjärilar som flera lokalföreningar tagit fram i samarbete med länsstyrelser och som getts ut för olika delar av landet. Senast i raden är ett häfte om *Trollsländor i Sverige* och en bok om humlor som recenseras i detta häfte. Detta har säkert bidragit till ökningen av antalet prenumeranter och intresset för insekter och andra småkryp. Upplagorna imponerar, ett exempel är Nationalnyckels bok om mångfotingar som sålt i imponerade 12 000 exemplar! Att det går att sälja dagfjärilsböcker är kanske inte så överraskande, men en bok om mångfotingar! Det borde således vara ett gyllene tillfälle att än mer öka intresset för insekter och locka nya medlemmar till våra lokalföreningar och prenumeranter till ET.

Till och med framtiden för vår ekonomi ser ljus ut. Naturvårdsverkets inställning att ET är en mycket viktig kunskapskälla för den biologiska mångfalden gör att vi kan känna viss trygghet över fortsatt ekonomiskt stöd. Några långsiktiga garantier har jag inte lyckats förhandla fram, så det gäller för styrelsen att bevaka frågan år för år. Vi trodde länge att stödet från Naturvetenskapliga Forskningsrådet (NFR) skulle gälla för ”evigt”. Det höll i 16 år, men som många minns så ersattes det av Vetenskapsrådet 2002 som gjorde en annan bedömning. Det blev olika finansiärer under några år innan Naturvårdsverket tydligare klev in som bidragsgivare. Läget ser betydligt ljusare ut idag än vad jag presenterade angående ET:s framtid i ET 2004 (sid 145). Det ekonomiska stödet från Naturvårdsverket betyder oerhört mycket för att vi framöver ska kunna ge ut en tidskrift som jag tror de flesta av er läsare känner samma stolthet över som jag. Det är med glädje jag ser fram emot ett nytt nummer. Det finns alltid några artiklar som gör att jag redan samma dag läser de nya numren. Det kan här vara på sin plats att återigen tacka de redaktörer som jag haft glädjen att samarbeta med under åren, Sven-Åke Berglind (1992-1997), Ragnar Hall (1998-2002) och sist men inte minst Mats Jonsell (2002-).

Jag vill även passa på att lyfta fram något som inte riktigt blev som jag hade tänkt – utvecklingen av *Insektsguiden* (www.sef.nu/Insektsguiden). Under de fyra år som gått sedan publiceringen 2003 har uppdateringarna tyvärr skett alltför sällan. Trots det är jag övertygad om att det är fler som varit inne på hemsidan och klickat runt än de som bläddrat i Carl. H. Lindroth *Handledning för insektsamlare* som var ”förebilden” när vi utvecklade webbportalen. Inriktningen är rätt, en strategi för utvecklingen finns och en liten summa pengar har avsatt i nästa års budget, – så utmaningen nu är att omsätta detta i praktiken. För att förverkliga målet är SEF beroende av input från kunniga entomologer och ekonomiska bidrag. Förhoppningsvis blir Insektsguiden den levande informationsplats som många med mig hade hoppats på.

Efter tolv år som ordförande känns det helt rätt att ha lämnat över ordförandeskapet. Det var inte något lätt beslut, men det känns skönt att SEF under dessa år har flyttat fram positionerna. När jag började tänkte jag sitta i max 10 år, men det blev 12. Det är inte bra att sitta för länge på samma post. Det gäller inte bara inom föreningslivet utan även i arbetet. Man behöver förändringar för att utvecklas. Det kanske inte gäller alla, men för mig har det känts viktigt. När det gäller kärleken har jag varit mer konservativ och håller fast vid Susanne som jag träffade redan under biologistudierna i Kalmar 1979. Att nästa år fira 30 år av vänskap och kärlek känns fantastiskt och helt rätt. Självklart har vi förändrats och utvecklats, men som tur är åt samma håll.

Nu är det inte alltid klarblå himmel. Regnmoln kommer och går. Får vi bidrag även i framtiden eller måste vi stå på egna ben? Hur kan vi öka intresset för entomologi bland våra ung-

domar? Men det finns även ett mörkare hot vid horisonten. Många av oss har noterat en ökning av antalet nya arter i landet och att många arter ökar sitt utbredningsområde norrut. När får vi första rapporten i Artportalen om kartfjäril från Mälardalen? Vem har inte sett getingspindeln i Sydsverige och visst är kejsartrollsländan mäktig? Kul för oss alla samlare och skådare, men det finns en skrämmande baksida. Med ett allt varmare klimat vandrar nya arter in. Inte är det några specialister som breder ut sig utan mest generalister. Vilka effekter får detta på vår fauna? Hur går det för våra nordligaste arter? Här har entomologen en viktig roll – att följa upp förändringar, rapportera i Artportalen och dokumentera i ET. Att vi även måste bidra på alla sätt för en bättre miljö är självklart. I början av 2007 genomförde vi vår fjärde tryckeriupphandling under de senaste tolv åren. Den resulterade i att vi behåller Grahns tryckeri, lägre pris och en tidning som från och med detta nummer är Svanenmärkt.

Nu finns det mer tid för egna studier i naturen och jag är tillsvidare ansvarig för hemsidan. Det känns väldigt roligt att valberedningen lyckats få med två kvinnor i styrelsen. Det är onekligen en milstolpe i SEF:s historia. Jag har tidigare hyllat Norrlands Entomologiska Förening för sina framgångar med en jämn könsfördelning i styrelsen. Därför känns det extra roligt när även riksföreningen kan visa upp detta. Frågan är vem som blir SEF första kvinnliga ordförande?

Jag lämnar nu över rodret till vännen och f.d. vice ordföranden Kjell Antonsson och tackar alla styrelseledamöter under tolv minnesrika och roliga år.

Sveriges Entomologiska Förenings nya ordförande

Jag heter Kjell Antonsson och är en 51-årig naturvårdsbiolog med hustru och två så gott som utflugna, vuxna barn. Vi bor i marklägenhet i södra kanten av Linköping och har en sommarstuga mellan Tåkern och Omberg på kanten av Dags mosse. Sedan 20 år arbetar jag med naturvård och hotade arter på Länsstyrelsen Östergötland.

Min mest aktiva period som skalbaggssamlare ligger också några decennier bakåt i tiden men jag har faktiskt börjat så smått nu igen och mitt liv genomsyras av insekter både på jobbet och fritiden. Det svåraste är snarare att begränsa sig eftersom fascinationen infinner sig så fort man studerar någon ny insektordning. Vårt stora trädgårdsintresse går dock utmärkt att kombinera med fältentomologi.

Sveriges Entomologiska Förenings främsta uppgift är att ge ut Entomologisk Tidskrift. Under Markus ordförandeskap har vi ökat ambitionsnivån genom att svara på remisser, starta insektguiden och hemsidan. Vi deltar även i diverse arbetsgrupper såsom svenska namnkommittér och artportalsrådet. Det är viktigt att vi sköter dessa uppgifter bra även i framtiden. Dock hoppas jag att vi utöver dessa frågor även

ska kunna öka ambitionsnivån ytterligare.

Exempel på frågor som jag önskar att styrelsen ska kunna ta itu med är den dåliga relation som på sina håll finns mellan myndigheter och amatörentomologer. Där finns en misstro från

bägge håll som behöver överbryggas. Artportalen kommer att behöva ett stort engagemang från oss entomologer om den ska bli så bra som jag tror den har förutsättningar att bli. Vi borde också hitta ett sätt att publicera kataloger med tidsfönster för olika insektgrupper vilket även det är en stor utmaning. Lyckas vi med det tror jag dock att det kan bli ett lyft för svensk entomologi och faunistik.

Jag tror också på ett ännu aktivare samarbete mellan vår förening och exempelvis Svenska Botaniska Föreningen, Sveriges Ornitologiska Förening och Sveriges Mykologiska Förening. Antalet personer i Sverige som är med i dessa föreningar är inte större än att ett samarbete skulle stärka hela gruppen. Det finns också många beröringspunkter mellan föreningarna som t ex artportalen.

Några stolpar i SEFs historia 1995-2007

1995

Ny ordförande: Markus Forslund, Kalmar.

SEF tar fram ett nyhetsbrev ”SEF Informerar” utges två nummer per år.

1996

Ny lokalförening bildad Föreningen Sydostentomologerna, FSOE.

1997

Inrättande av ett prenumerantkontor: ansvarig Ola Atlegrim.

1998

Ny redaktör: Ragnar Hall ersätter Sven-Åke Berglind.

Nytt tryckeri: Elander Berlings, Arlöv, nu blir det färgtryck i alla nummer.

Antagande av nya stadgar.

SEF får äntligen en logga (se ET 119 s. 135) tecknat av Björn Bergenholtz.

Beslut om att ta fram landskapsinsekter.

Nytt tryckeri igen, Berlings Skogs, Trelleborg, köper upp Elander Berlings.

1999

Hemsidan publicerades i mars, www.sef.nu

2000

Utgivning av Sveriges Landskapsinsekter med akvareller av Nils Forshed.

Reklamfolder för SEF producerades.

2001

Motion om framtagande av handledning för insektsintresserade vilket årsstämman också beslutar.

Ny prenumerationsansvarig Fatima Abulkataeva.

Beslöts att driva frågan om ett rapportsystem för insektsfynd.

Inledande diskussioner med ArtDatabanken angående uppdatering av Catalogus.

2002

Ny redaktör: Mats Jonsell.

Tryckkostnaden för en årgång passerar 100 000 kr.

SEF ingår i arbetsgrupp på Naturvårdsverket angående artrapportering.

2003

SEF hemsida får helt nytt utseende www.sef.nu.

Webbportalen ”Insektsguiden” www.sef.nu/Insektsguiden

Naturvårdverkets Webbportal Svalan utökas med fjärilar. SEF delaktig i uppbyggnaden.

Svenska Artprojektet tillsätter namnkommitté. SEF har två representanter.

2004

Nytt tryckeri, Segrare i upphandlingen blir Grahns tryckeri, Lund och tryckerikostnaden sjunker till ca 75 000 per årgång.

Svalan blir Artportalen, och ArtDatabanken tar över ansvaret.

2005

Ny ansvarig på prenumerantkontoret Niklas Jönsson.

ArtDatabanken tillsätter artportalsråd. SEF representant är Kjell Antonsson.

2006

Naturvårdsverket bidrar mer regelbundet till ETs utgivning.

SEF rekommendera Sveriges entomologer att respektera ett insamlingsstopp för veronikanätfjäril och kronärtsblåvinge under perioden 2006 – 2010.

2007

Ny upphandling av tryckeri resulterade i att vi fortsätter att anlita Grahns tryckeri. Nu blir ET även Svanenmärkt. Kostnaden som stigit under senare år hamnar åter på ca 75 000 kr per årgång.

Ny ordförande Kjell Antonsson, Linköping.